

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі
Министерство образования и науки Республики Казахстан

М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті
Северо-Казахстанский университет им. М.Козыбаева

Педагогикалық факультеті / Педагогический факультет
«Педагогика және психология» кафедрасы / кафедра «Педагогика и психология»

БЕКІТЕМІН / УТВЕРЖДАЮ
Академиялық мәселелер жөніндегі Басқарма мүшесі
Член Правления по академическим вопросам

Нурпеисова А.Х.
«04» 04 2026 г.

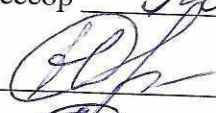
7М01101 «Педагогика және психология» мамандығы бойынша
ТАЛАПҚЕРЛЕРГЕ АРНАЛҒАН ТҮСУ ЕМТИХАНЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ

ПРОГРАММА ОРГАНИЗАЦИИ И ПРОВЕДЕНИЯ ВСТУПИТЕЛЬНОГО ЭКЗАМЕНА
ДЛЯ АБИТУРИЕНТОВ

по образовательной программе 7М01101 «Педагогика и психология»
с государственным и русским языком обучения

Петропавл 2026 ж. / Петропавловск 2026 г.

Программу разработали:

1. Чемоданова Г.И. кпн, ассоциированный профессор
2. Павловская Н.Г. магистр, ст.преподаватель
3. Айтымова А.Н. магистр, ст.преподаватель

Программа организации и проведения вступительных экзаменов для абитуриентов

Рассмотрена и рекомендовано к утверждению на заседаниях:

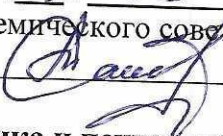
Академического совета университета

протокол № 11 «20» 04 2026 г.

Председатель Академического Совета университета Нурпеисова А.Х.

Совета по Академическому качеству педагогического факультета

протокол № 5 «19» 03 2026 г.

Председатель Академического совета Педагогического факультета
 Малибаева А.М.

Кафедра «Педагогика и психология»

протокол № 7 «20» 02 2026 г.

Заведующий кафедрой
 Белгибекова А.Б.

Программа вступительного экзамена для абитуриентов (на базе высшего и среднего специального образования) по ОП 7М01101 «Педагогика и психология»

Организация и проведение вступительного экзамена в СКУ им. М. Козыбаева

Проведение вступительного экзамена заключается в выявлении степени подготовленности поступающего к освоению образовательной программы 7M01101 «Педагогика и психология».

Программа для проведения собеседования с абитуриентами, поступающими на обучение по образовательной программе 7M01101 «Педагогика и психология» на базе высшего и среднего специального образования включает в себя вопросы для подготовки и список литературы.

На экзамене абитуриент должен продемонстрировать умения эффективно применять необходимые знания, умения и навыки для решения конкретных теоретических и практических задач исследовательского и прикладного характера, ориентироваться в теоретическом материале и подборе основных источников (литература, научные и учебные издания).

Критерии оценивания

По результатам вступительного экзамена выставляются оценки по балльно-рейтинговой буквенной системе оценки знаний обучающихся. При этом принимается во внимание уровень теоретической и практической подготовки претендента.

Комиссия определяет:

- соответствие уровня теоретической и практической подготовки бакалавра установленным общеобязательным стандартам профессионального образования;
- фактический уровень знаний, умений и практических навыков бакалавра по практическому обучению, общепрофессиональным и специальным дисциплинам, их соответствие требованиям учебных программ и квалифицированных характеристик по специальности.

Результаты сдачи вступительного экзамена объявляются в день их проведения после подписания протоколов заседания приемной комиссии. Критерии оценивания вступительного экзамена отражены в таблице 1.

Таблица 1. Критерии оценивания вступительного экзамена

Оценка по буквенной системе	Критерии оценки знаний, умений и навыков на устном экзамене	Балл	% правильных ответов	Оценка по традиционной системе
А	Дан полный, развернутый ответ на поставленный вопрос, показана совокупность осознанных знаний об объекте, проявляющаяся в свободном оперировании понятиями, умении выделить существенные и несущественные его признаки, причинно-следственные связи. Знание об объекте демонстрируется на фоне понимания его в системе данной науки и междисциплинарных связей. Ответ формулируется в терминах науки, изложен литературным языком, логичен, доказателен, демонстрирует авторскую позицию обучающегося.	4	95-100	отлично
А-	Дан полный, развернутый ответ на поставленный вопрос, показана совокупность осознанных знаний об объекте, доказательно раскрыты основные положения темы; в ответе прослеживается четкая структура, логическая последовательность, отражающая сущность раскрываемых понятий, теорий, явлений. Знание об объекте демонстрируется на фоне понимания его в системе данной науки и междисциплинарных связей. Ответ изложен литературным языком в терминах науки. Могут быть допущены недочеты в определении понятий, исправленные обучающимся самостоятельно в процессе ответа.	3,67	90-94	

B+	Дан полный, развернутый ответ на поставленный вопрос, доказательно раскрыты основные положения темы; в ответе прослеживается четкая структура, логическая последовательность, отражающая сущность раскрываемых понятий, теорий, явлений. Ответ изложен литературным языком в терминах науки. В ответе допущены недочеты, исправленные обучающимся с помощью преподавателя.	3,33	85-89	хорошо
B	Дан полный, развернутый ответ на поставленный вопрос, показано умение выделить существенные и несущественные признаки, причинно-следственные связи. Ответ четко структурирован, логичен, изложен литературным языком в терминах науки. Могут быть допущены недочеты или незначительные ошибки, исправленные обучающимся с помощью преподавателя.	3,0	80-84	
B-	Дан полный, развернутый ответ на поставленный вопрос, показано умение выделить существенные и несущественные признаки, причинно-следственные связи. Ответ четко структурирован, логичен, изложен в терминах науки.	2,67	75-79	
C+	Дан полный, но недостаточно последовательный ответ на поставленный вопрос, но при этом показано умение выделить существенные и несущественные признаки и причинно-следственные связи. Ответ логичен и изложен в терминах науки. Могут быть допущены 1-2 ошибки в определении основных понятий, которые обучающийся затрудняется исправить самостоятельно.	2,33	70-74	удовлетворительно
C	Дан недостаточно полный и недостаточно развернутый ответ. Логика и последовательность изложения имеют нарушения. Допущены ошибки в раскрытии понятий, употреблении терминов. Обучающийся не способен самостоятельно выделить существенные и несущественные признаки и причинно-следственные связи. Обучающийся может конкретизировать обобщенные знания, доказав на примерах их основные положения только с помощью преподавателя.	2,0	65-69	
C-	Дан неполный ответ, логика и последовательность изложения имеют существенные нарушения. Допущены грубые ошибки при определении сущности раскрываемых понятий, теорий, явлений, вследствие непонимания обучающимся их существенных и несущественных признаков и связей. В ответе отсутствуют выводы. Умение раскрыть конкретные проявления обобщенных знаний не показано.	1,67	60-64	
D+	Дан неполный ответ. Присутствует нелогичность изложения. Обучающийся затрудняется с доказательностью. Масса существенных ошибок в определениях терминов, понятий, характеристике фактов, явлений. В ответе отсутствуют выводы.	1,33	55-59	
D	Дан неполный ответ, представляющий собой разрозненные знания по теме вопроса с существенными ошибками в определениях. Присутствуют фрагментарность, нелогичность изложения.	1,0	50-54	
F	Не получены ответы по базовым вопросам дисциплины.	0	0-49	неудовлетворительно

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

М.Қозыбаев 7М01101 «Педагогика және психология» бағыты бойынша осы бағдарлама

түсу емтиханының СКУ-ға түсетін жоғары және арнаулы орта білім базасында талапкерлермен әңгімелесудің мазмұнын анықтайды.

Бағдарлама «Педагогика және психология» кафедрасында әзірленген және 7М01101 «Педагогика және психология» ББ бойынша оқуға түсу емтиханын (әңгімелесу) дайындауға және өткізуге арналған. Бағдарламада емтиханды ұйымдастыру және өткізу туралы жалпы мәліметтер, оқуға түсушілердің теориялық дайындық деңгейін анықтайтын тақырыптар мен сұрақтар тізбесі, әр пән бойынша әдебиеттер тізімі, бағалау критерийлері бар.

Әңгімелесу кезінде талапкер білімін көрсетіп, қойылған сұрақтарға қысқаша және түсінікті жауап бере алуы керек.

«ПЕДАГОГИКА» ПӘНІ БОЙЫНША ТҮСУ ЕМТИХАНЫНА ДАЙЫНДАЛУҒА АРНАЛҒАН ПРАКТИКАҒА БАҒЫТТАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАР

Тапсырма 1. Инклюзивті білім берудегі когнитивті диссонанс және цифрлық адаптация

Жалпы білім беретін мектептің 6-сыныбында ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушы (есту қабілеті бұзылған) және оқу үлгерімі өте жоғары, бірақ эгоцентристік мінез-құлыққа бейім екі оқушы арасында топтық жоба жұмысы кезінде қақтығыс туындады. Үлгерімі жоғары оқушы «Ол біздің топтың рейтингін төмендетеді, ақпаратты баяу қабылдайды» деп, онымен бірлесіп жұмыс істеуден бас тартты. Пән мұғалімі бұл жағдайды сынып алдында дәрежі тоқтатып, екі тарапқа да төмен баға қоятынын айтып қорықты. Осы жағдаятты инклюзивті педагогика мен педагогикалық деонтология тұрғысынан талдаңыз. Оқушылардың толеранттылық, ынтымақтастық және жанжалсыз өзара әрекеттесу дағдыларын дамытуға арналған 5 белсенді әдіс-тәсілден тұратын кешенді сипаттаңыз. «Толеранттылық» және «педагогикалық толеранттылық» ұғымдарының мазмұнын, түрлері мен ерекшеліктерін ғылыми тұрғыдан негіздеңіз.

Тапсырма 2. Педагогикалық зерттеулердің әдіснамалық аппараты және заманауи цифрлық ресурстар

Сіз «Жоғары сынып оқушыларының сабақтан тыс іс-әрекетте азаматтық-құқықтық ұстанымын және сыни ойлауын қалыптастыру» тақырыбында магистрлік диссертациялық зерттеу жүргізуді жоспарладыңыз. Осы зерттеу тақырыбының әдіснамалық аппаратын (өзектілігі, мақсаты, нысаны, пәні, ғылыми болжамы және міндеттері) құрастырыңыз. Осы мәселені зерттеуге және заманауи педагог-психологтың кәсіби дамуына арналған халықаралық және отандық интернет-ресурстардың (Scopus, Web of Science, елордалық білім беру порталдары және т.б.) кем дегенде 5 жүйелі мәліметтер базасын жасап, олардың функцияларына сипаттама беріңіз. Қазіргі мектептегі тәрбие процесінің заңдылықтары мен принциптерін теориялық тұрғыдан ашыңыз.

Тапсырма 3. Тұлғааралық қарым-қатынас дағдарысы және педагогикалық медиация

Тарих пәнінің мұғалімі Вероника Степановна мен физика пәнінің мұғалімі Светлана Семеновна арасында 8 «А» сыныбында бақылау жұмыстарын өткізу әдістемесіне (шпаргалкалар мен ашық дереккөздерді пайдалану инновациясы) байланысты туындаған кәсіби текетірісті мұқият оқып шығыңыз. Бұл жағдаятты келесі аспектілер бойынша терең талдаңыз: қарым-қатынас пен қақтығыстың деңгейлері мен түрлері; вербалды және вербалды емес қарым-қатынас құралдары; мұғалімдердің кәсіби қарым-қатынас стильдері мен бір-біріне әсер ету әдістері. К. Томас моделіне сүйене отырып, Светлана Семеновнаның деструктивті реакциясын және Вероника Степановнаның жанжалды шешу стратегиясын бағалаңыз. Педагогикалық қарым-қатынастағы кедергілер (барьерлер) мен оларды еңсерудің конструктивті алгоритмін ұсыныңыз.

Тапсырма 4. Оқу мотивациясының полимотивациялық құрылымы және

когнитивті қателіктерді талдау

Оқу іс-әрекетінің мотивтеріне қатысты ұсынылған мәтінді мұқият оқып шығыңыз (Мәтін: «Оқу іс-әрекеті полимотивацияланған... Оқушылардың білім алу тәсілдерін өз бетінше жетілдіруге бағытталған әлеуметтік ынтымақтастық мотивтері... Кең әлеуметтік мотивтер, позициялық мотивтер деп аталады...»). Мәтін ішінде жіберілген 6 ғылыми-теориялық қатені анықтаңыз және олардың неліктен қате екенін А.К. Маркова, Л.С. Выготский тұжырымдамаларына сүйене отырып дәлелдеңіз. Оқу іс-әрекеті мотивтерінің маңызды сипаттамаларын, танымдық және әлеуметтік уәждердің аражігін, олардың жас ерекшелік динамикасын және заманауи мектепте ішкі танымдық мотивацияны қалыптастырудың психологиялық шарттарын сипаттаңыз.

Тапсырма 5. Отбасылық қарым-қатынас психологиясы және әлеуметтік-психологиялық оқыту технологиялары

Қазіргі қоғамдағы өзекті мәселелердің бірі - «Отбасындағы балаларға қатысты психологиялық зорлық-зомбылықтың және эмоционалдық шеттетудің алдын алу». Осы тақырып бойынша 7-9 сынып оқушыларының ата-аналарына арналған интерактивті ата-аналар жиналысының конспект-жобасын әзірлеңіз. Жобада ойын технологияларын, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды және белсенді әлеуметтік-психологиялық оқыту әдістерін (кейс-стади, рөлдік ойындар, арт-терапия элементтері) кіріктіріңіз. Білім беру мекемесіндегі буллинг пен отбасындағы жасырын зорлық-зомбылықтың психологиялық маркерлерін, олардың туындау тәуекелдерін сипаттаңыз және бұл әдістерді ғылыми тұрғыдан негіздеңіз.

Тапсырма 6. Жасөспірімдік шақтағы танымдық процестердің диагностикасы және зейін феномені

7-сынып сабақтарын бақылау барысында сынып жетекшісі оқушылардың назарының тұрақсыздығын, академиялық материалды түсіндіру кезінде жиі алаңдайтынын және жұмыс қабілетінің тез төмендейтінін анықтады. Жетінші сынып оқушыларының (жасөспірімдік кезең) зейін ерекшеліктерін (тұрақтылығы, аударылуы, бөлінуі, көлемі) бағалауға арналған 3-5 кәсіби психодиагностикалық әдістемелердің (мысалы, Мюнстерберг, Бурдон корректуралық сынамасы, Шульте кестесі т.б.) тізімін жасаңыз және олардың нәтижелерін өңдеу ерекшелігін түсіндіріңіз. Зейін ұғымының табиғатын, оның түрлерін, зейіннің бұзылу себептерін (АДХГ синдромы, клиптік ойлау) және оларды оқу процесінде ескеру жолдарын теориялық тұрғыдан дәлелдеңіз.

Тапсырма 7. Психикалық дамуды кезеңдеу және ерте жасөспірімдік шақтың дағдарыстары

13 жасар Володя соңғы уақытта өзінің сыртқы келбетіне, киім үлгісіне шамадан тыс назар аударып, айна алдында ұзақ уақыт өткізетін болды. Осыған байланысты ата-анасымен «сабақты оқымайды, тек сәнденуді ойлайды» деген реніштер жиілеп кетті. Жасөспірімнің сыртқы келбетіне деген бұл дисгармониялық қызығушылығы (дисморфофобия тенденциялары) немен байланысты? Бұл жағдайды Д.Б. Эльконин және Л.С. Выготскийдің балалардың психикалық дамуын кезеңдеу (жас дәуірлері) теориялары тұрғысынан сипаттаңыз. Жасөспірімдік шақтағы жетекші іс-әрекеттің, тұлғалық және когнитивті жаңа түзілімдердің (новообразования) рөлін ашып көрсетіңіз.

Тапсырма 8. Девиантты мінез-құлық және цифрлық тәуелділіктің алдын алу

Жоғары сынып (9-11 сынып) оқушылары арасында кибербуллинг, құмар ойындар (лудомания) және әлеуметтік желілерге тәуелділік (интернет-аддикция) белгілері белең алуда. Осы девиантты мінез-құлықтың алдын алу мақсатында «Мен тәуелділіксіз еркін өмірді тандаймын» тақырыбында сыныптан тыс тренинг-іс-шараның жоспар-конспектісін жасаңыз. Тәуелді мінез-құлыққа бейімділікті анықтайтын 2-3 психодиагностикалық әдістемені таңдап, олардың біреуінің нәтижесін өңдеу процедурасын сипаттаңыз. Соңғы 3 жылдағы (2023-2026 жж.)

осы мәселеге арналған отандық немесе халықаралық 5 ғылыми мақаланың тізімін АРА стилінде рәсімдеңіз. Девиантты және аддикті мінез-құлықтың қалыптасу механизмдерін теориялық тұрғыдан негіздеңіз.

Тапсырма 9. Қазіргі мектептегі оқытуды ұйымдастыру формалары және инновациялық дидактика

Қазіргі мектептегі білім беру мазмұнын жаңарту аясында жоғары сынып оқушыларының танымдық дербестігін арттыру мақсатында мектеп компоненті есебінен профильдік бағыттағы («Жасанды интеллект негіздері» немесе «Қазіргі білім берудегі STEM-технологиялар») элективті курстың түсіндірме жазбасы (пояснительная записка) мен тақырыптық-күнтізбелік жоспарының үлгісін жасаңыз. Оқытуды ұйымдастырудың дәстүрлі және қазіргі формаларының (лекция, семинар, коворкинг, флипчед класс / төңкерілген сабақ) айырмашылығын дидактикалық тұрғыдан салыстырыңыз. Оқыту әдістерінің заманауи жіктелеріне (Ю.К. Бабанский, И.Я. Лернер бойынша) сипаттама беріңіз.

Тапсырма 10. Дамыта оқыту, проблемалық оқыту және стандартты емес сабақтардың технологиясы

Жоғары сынып оқушыларының алған білім, білік және дағдыларын жүйелеу мен жалпылау кезеңінде өткізілетін стандартты емес сабақ үлгісін (сабақ-сот, сабақ-панорама, ғылыми симпозиум) жоспарлаңыз. Бұл сабақта дамыта оқыту (Л.В. Занков, Д.Б. Эльконин-В.В. Давыдов) және проблемалық оқыту (М.И. Махмутов) технологияларының нақты әдіс-тәсілдерін қалай кіріктіретінін көрсетіңіз. Проблемалық жағдайды (проблемная ситуация) туғызудың ережелері мен кезеңдерін сипаттаңыз. Осы технологиялардың дәстүрлі репродуктивті оқытудан негізгі айырмашылықтары мен артықшылықтарын ғылыми-педагогикалық тұрғыдан дәлелдеңіз.

Сұхбаттасу кезеңінде бағаланатын негізгі құзыреттіліктер:

1. **Теориялық дайындық:** Педагогика мен психологияның классикалық және заманауи концепцияларын еркін қолдануы.
2. **Аналитикалық ойлау:** Кейстегі педагогикалық қателіктер мен конфликт маркерлерін жылдам тауып, бағалай алуы.
3. **Практикалық икемділік:** Мектептегі нақты жағдаяттарды шешудің жүйелі алгоритмдерін ұсына білуі.

Әдебиеттер тізімі (Библиографиялық сипаттама)

1. Әбенбаев С. Ш. Тәрбие теориясы мен әдістемесі: Оқулық. - Алматы: Дарын, 2015. - 352 б.
2. Әбиев Ж. Ә. Педагогика тарихы: Оқу құралы. - Алматы: Дарын, 2015. - 420 б.
3. Әбиев Ж. Ә., Бабаев С. Б., Құдиярова А. М. Педагогика: Оқулық. - Алматы: Дарын, 2015. - 464 б.
4. Жарықбаев Қ. Б. Қазақтың тәлім-тәрбиелік ой-пікір антологиясы. - Алматы: Оқулық, 2015. - 380 б.
5. Жарықбаев Қ. Б., Қалиев С. Қазақ тәлім-тәрбиесі: Оқу құралы. - Алматы: Санат, 2015. - 320 б.
6. Қоянбаев Ж. Б., Қоянбаев Р. М. Педагогика: Оқулық. - Алматы: Бастау, 2016. - 412 б.
7. Педагогика: Жоғары оқу орындарына арналған оқулық. - Алматы: Print-S, 2015. - 480 б.
8. Тәжібаева С. Мектепте тәрбие жұмысын ұйымдастыру технологиясы: Оқу құралы. - Алматы: Білім, 2015. - 240 б.
9. Тәрбие жұмысының әдістемесі: Оқу-әдістемелік құрал. - Астана: Фолиант, 2016. - 186 б.

«ПСИХОЛОГИЯ» ПӘНІНЕН ТӘЖІРИБЕЛІК ТАПСЫРМАЛАР

Тапсырма 1. Тұлға дағдарысы және психоаналитикалық концепциялар

Эмоционалдық күйзеліске ұшыраған 28 жастағы клиент өзінің кәсіби және жеке өміріндегі тығырыққа тірелгенін айтып психологқа жүгінді. Ол: «Мен не істесем де, үнемі бала кездегі әкемнің қатал талаптарына жауап беруге тырысып жүргендеймін, өз өмірімді сүре алмаймын» деп шағымданады. Осы жағдаятты З. Фрейдтің психоанализ теориясындағы тұлға құрылымы (Ес, Мен, Жоғары Мен) және қорғаныс механизмдері (интроекция, проекция) тұрғысынан талдаңыз. Клиенттің ішкі тұлғалық конфликтісін анықтап, онымен жұмыс істеудің психотерапиялық стратегиясын (К. Роджерстің клиентке бағдарланған терапиясы немесе когнитивті-мінез-құлықтық терапия аясында) алгоритм түрінде ұсыныңыз. Тұлға дамуының Э. Эриксон бойынша эпигенетикалық концепциясындағы психоэлеуметтік дағдарыстардың ролін ғылыми тұрғыдан негіздеңіз.

Тапсырма 2. Когнитивтік психология және жасанды интеллект дәуіріндегі таным процестері

Қазіргі цифрлық қоғамда ақпараттық ағымның тым көптігінен жасөспірімдер мен жастар арасында «клиптік ойлау» (ақпаратты үзінді, фрагмент арқылы қабылдау) белгілері және есте сақтау (мнемикалық процестер) деңгейінің төмендеуі (цифрлық амнезия) жиі бақылануда. Осы құбылысты когнитивтік психологияның (Р. Аткинсонның жадының үш сатылы моделі, Ж. Пиаже бойынша когнитивті даму сатылары) заңдылықтары негізінде терең талдаңыз. Цифрлық құралдар мен Жасанды Интеллект (AI) технологияларының адамның зейін (шоғырлану, бөліну) және ойлау (анализ, синтез, критикалық ойлау) процестеріне тигізетін трансформациялық әсерін бағалаңыз. Жоғары сынып оқушылары мен студенттердің танымдық дербестігі мен жүйелі ойлауын дамытуға арналған 3-5 психологиялық коучингтік әдіс-тәсілді сипаттаңыз.

Тапсырма 3. Тұлғааралық қарым-қатынас деструкциясы және конфликтологиялық талдау

Ұйымдағы немесе білім беру мекемесіндегі ұжым ішінде екі маман арасында кәсіби бәсекелестік негізінде басталған келіспеушілік уақыт өте келе жеке тұлғалық деңгейге өтіп, моббингке (ұжымдық қысым көрсету) ұласты. Бір тарап екіншісінің кәсіби беделіне нұқсан келтіретін дезинформация таратуды әдетке айналдырды, нәтижесінде жұмыс өнімділігі төмендеп, психологиялық климат бұзылды. Бұл жағдаятты Э. Берн бойынша трансактілі талдау концепциясы (Тұлғалық күйлер: Ата-ана, Ересек, Бала) және К. Томастың қақтығыстағы мінез-құлық модельдері тұрғысынан анализдеңіз. Ұйымдағы психологиялық климатты сауықтыру және тараптарды конструктивті медиацияға (ынтымақтастық стиліне) келтіру үшін психолог-медиатордың іс-әрекет алгоритмін әзірлеңіз.

Тапсырма 4. Девиантты мінез-құлық психологиясы және аддиктологиялық диагностика

Жасөспірімдік және ерте бозбалалық шақтағы (14-19 жас) тұлғалар арасында синтетикалық есірткі заттарға тәуелділік (субстанциялық аддикция), лудомания (құмар ойындар) және кибертәуелділік деңгейінің өсу үрдісі байқалады. Осы деструктивті мінез-құлықтың қалыптасуының элеуметтік-психологиялық факторларын, отбасылық деструкцияның (тәрбиедегі гипопротекция, гиперпротекция) әсерін Л.С. Выготскийдің «элеуметтік даму жағдайы» және А.Е. Личконың «мінез акцентуациялары» теориялары негізінде дәлелдеңіз. Тәуелді мінез-құлыққа бейімділікті ерте анықтауға арналған 3 кәсіби психодиагностикалық әдістемені тандап, олардың валидтілігі мен сенімділігін сипаттаңыз. Риск тобындағы жастарға арналған психологиялық превенция (алдын алу) бағдарламасының құрылымын ұсыныңыз.

Тапсырма 5. Психодиагностиканың әдіснамалық аппараты және математикалық статистика

Психолог мектептегі немесе жоғары оқу орнындағы «Студенттердің мазасыздық (тревожность) деңгейі мен олардың академиялық үлгерімі арасындағы байланысты» анықтау мақсатында эмпирикалық зерттеу жүргізді. Сұрақнама нәтижесінде алынған сандық мәліметтерді өңдеу және ғылыми болжамды (гипотезаны) дәлелдеу үшін қандай математикалық-статистикалық критерийлерді (Пирсонның сызықтық корреляциясы, Студенттің t-критерийі немесе Манн-Уитнидің U-критерийі) қолдану қажет екенін негіздеңіз. Психологиялық зерттеудің әдіснамалық аппаратын (нысаны, пәні, репрезентативтілігі, іріктеу көлемі) құру ережелерін сипаттаңыз. Тестілеу әдісінің проективті әдістемелерден (мысалы, Люшер тесті, Роршах сиялары) негізгі айырмашылықтары мен шектеулерін ғылыми тұрғыдан ашыңыз.

Тапсырма 6. Жас ерекшелік психологиясы және жасөспірімдік шақтың психоәлеуметтік синдромдары

14 жасар жасөспірім бойында кенеттен пайда болған мінез-құлық өзгерістерін сезінді: ол өзін үлкендерше ұстағысы келеді (ересектік сезімі), бірақ сонымен бірге қоршаған ортадан оқшауланып, өзінің сыртқы келбетіне шамадан тыс сын көзбен қарайды (дисморфофобия синдромы). Құрдастарының пікірі ол үшін ата-анасының сөзінен жоғары мәнге ие болды (референттік топтың ауысуы). Осы жағдаятты Д.Б. Элькониннің жетекші іс-әрекет ауысу теориясы және Л.С. Выготскийдің жас дағдарыстары концепциясы тұрғысынан түсіндіріңіз. Жасөспірімдік шақтағы тұлғалық және когнитивті жаңа түзілімдердің (новообразования) рөлін ашып көрсетіңіз. Ата-ана мен бала арасындағы «ұрпақтар қақтығысын» бәсеңдетуге арналған психологиялық кеңес беру (консультация) жоспарын әзірлеңіз.

Тапсырма 7. Іс-әрекет психологиясы және кәсіби деформация (Эмоционалдық жану)

Көмекші кәсіп иелері (психологтар, мұғалімдер, дәрігерлер) арасында 5-7 жылдық еңбек өтілінен кейін жұмысқа деген қызығушылықтың жоғалуы, клиенттерге (емделушілерге, оқушыларға) деген суықтық пен сезімсіздік (деперсонализация) және өз кәсіби жетістіктерін төмен бағалау (редукция) белгілері байқалады. Бұл құбылысты А.Н. Леонтьевтің «Іс-әрекет теориясы» (мотивация мен мақсаттың арақатынасы) және заманауи Кәсіби деформация концепциялары аясында талдаңыз. Кәсіби эмоционалдық жану синдромын (Burnout syndrome) тудыратын тұлғалық және ұйымдық факторларды жіктеңіз. Мамандардың эмоционалдық тұрақтылығы мен стресске төзімділігін (копинг-стратегиялар) арттыруға арналған психопрофилактикалық тренинг жобасын жасаңыз.

Тапсырма 8. Психологиялық кеңес берудің (Консультация) теориясы мен техникасы

Клиент (34 жаста) жақын адамынан айырылу (қайғы ызасы, жоғалту синдромы) салдарынан терең депрессиялық күйде психологиялық кеңес алуға келді. Ол үнемі өзін кінәлайды және болашаққа деген үмітінің үзілгенін айтады. Психологиялық кеңес берудің негізгі кезеңінде психолог қолданатын кәсіби техникаларды (белсенді тыңдау, эмпатия таныту, рефрейминг, ашық сұрақтар қою) осы жағдаятқа байланыстырып сипаттаңыз. Қайғыру процесінің динамикасын (Э. Кюблер-Росс бойынша бес сатысы: теріске шығару, ашу-ыза, саудаласу, депрессия, қабылдау) ескере отырып, клиентке көрсетілетін психологиялық көмектің тактикасын анықтаңыз. Кеңесші психологтың кәсіби этикасының алтын ережелерін (күпиялылық, зиян келтірмеу, клиенттің дербестігін сыйлау) негіздеңіз.

Тапсырма 9. Стресс психологиясы және экстремалдық жағдайлардағы психологиялық көмек

Төтенше жағдайға (техногендік апат, жол апаты немесе табиғи апат) тап болған тұлғаларда жедел стресстік реакциялар (үрей, ступор, агрессия, истерика, қозғалтқыш қозу) байқалуда. Осы

жағдайда зардап шегушілерге көрсетілетін алғашқы шұғыл психологиялық көмектің (Экстремалдық психология аясында) ерекшеліктері мен ережелерін сипаттаңыз. Г. Селье бойынша стресстің даму сатыларын (дабыл, резистенттік, қажу) және адам организмінің бейімделу (адаптация) мүмкіндіктерін теориялық тұрғыдан ашыңыз. Жарақаттан кейінгі стресстік бұзылыстың (ПТСР) психологиялық маркерлерін анықтаңыз және оның созылмалы фазаға өтуінің алдын алу жолдарын көрсетіңіз.

Тапсырма 10. Кәсіби бағдарлау психологиясы және тұлғалық өзін-өзі анықтау

Қазіргі еңбек нарығының құбылмалылығы мен кейбір дәстүрлі мамандықтардың жойылуы (VUCA-әлем контексінде) жоғары сынып оқушылары мен жастар арасында кәсіби өзін-өзі анықтау дағдарысын тудыруда. Оқушылар «қай мамандықты таңдарымды білмеймін, ата-анамның қалауымен грантқа түскім келмейді» деген дилеммамен бетпе-бет келеді. Осы мәселені Е.А. Климовтың «мамандықтар типінің жіктелуі» және Дж. Холландтың «тұлғаның типтік бағдарлары» теориялары негізінде талдаңыз. Заманауи кәсіби бағдарлау (профорентация) жүйесіндегі "Hard skills" (қатты дағдылар) және "Soft skills" (ікемді дағдылар) ұғымдарының аражігін ашыңыз. Мектеп психологына арналған заманауи кәсіби бағдарлау сұхбаты мен коучингтік сессиясының жоспар-жобасын әзірлеңіз.

Сұхбаттасу кезеңінде бағаланатын негізгі құзыреттіліктер:

1. **Ғылыми тіл (Терминология):** Жауап бергенде тұрмыстық сөздерді қолданбай, психологиялық терминдерді (мысалы, апперцепция, когнитивті ригидтілік, фрустрация, копинг-стратегия) орынды кірістіріңіз.
2. **Теория мен практика бірлігі:** Әрбір ұсынған шешіміңізді міндетті түрде психология классиктерінің (Л. Выготский, А. Леонтьев, З. Фрейд, К. Роджерс, Ж. Пиаже т.б.) концепцияларымен байланыстырып, негіздеп отырыңыз.
3. **Психолог позициясы (Этика):** Кейстерді шешкенде ешқашан клиентті немесе жағдаят қатысушыларын кінәламаңыз, бейтарап, объективті зерттеуші және қолдаушы маман позициясын сақтаңыз.

Әдебиеттер тізімі (Библиографиялық сипаттама)

1. Аймауытов Ж. Психология: Оқу құралы. - Алматы: Рауан, 2014. - 312 б.
2. Алдамұратов Ә. Қ. Жалпы психология: Оқулық. - Алматы: Білім, 2013. - 256 б.
3. Алдамұратов Ә. Қ. Қызықты психология: Оқу құралы. - Алматы: Қазақ университеті, 2015. - 180 б.
4. Асылханова М. А. Психология: Оқулық. - Алматы: Эверо, 2014. - 240 б.
5. Асылханова М. А. Психология: таным процестері: Оқу құралы. - Алматы: Эверо, 2016. - 196 б.
6. Бап-Баба С. Жалпы психология: Оқулық. - Алматы: Заң әдебиеті, 2016. - 348 б.
7. Выготский Л. С. Психология / ауд. Х. Т. Шерьязданова. - Алматы: Мектеп, 2014. - 416 б.
8. Жарықбаев Қ. Б. Жалпы психология: Оқулық. - Алматы: Эверо, 2013. - 380 б. (2015 жылғы басылымымен сәйкестендірілді)
9. Жарықбаев Қ. Б. Жантану негіздері: Оқу құралы. - Алматы: Дарын, 2015. - 288 б.
10. Жарықбаев Қ. Б. Жантану: Жоғары және арнаулы орта оқу орындарының студенттеріне арналған оқулық. - Алматы: Нұр-Пресс, 2015. - 632 б.
11. Құдиярова А. Қ. Жантану әліппесі. - Алматы: Дарын, 2016. - 154 б.
12. Намазбаева Ж. И. Психология: Оқулық. - Алматы: Принт-С, 2016. - 296 б.
13. Немов Р. С. Психология: 3 томдық оқулық. - Алматы: КТБ, 2013.
14. Тоқсанбаева Н. Қ. Танымдық іс-әрекетке кіріспе: Оқу құралы. - Алматы: Қазақ университеті, 2016. - 136 б.

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Настоящая программа определяет содержание вступительного экзамена – собеседования с абитуриентами на базе высшего и среднего специального образования, поступающих в СКУ им. М.Козыбаева по направлению 7М01101 «Педагогика и психология».

Программа разработана на кафедре «Педагогика и психология» и предназначена для подготовки и проведения вступительного экзамена (собеседования) для обучения по ОП 7М01101 «Педагогика и психология». В программе содержатся общие сведения об организации и проведении экзамена, перечень тем и вопросов, знание которых определяет теоретический уровень подготовленности поступающих, список литературы по каждой дисциплине, критерии оценивания.

Во время собеседования абитуриент должен показать знания и уметь кратко и понятно отвечать на заданные вопросы.

ПРАКТИКО-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ЗАДАНИЯ ДЛЯ ПОДГОТОВКИ К ВСТУПИТЕЛЬНОМУ ЭКЗАМЕНУ ПО ДИСЦИПЛИНЕ «ПЕДАГОГИКА»

Задание 1. Когнитивный диссонанс и цифровая адаптация в инклюзивном образовании

В 6-м классе общеобразовательной школы во время групповой проектной работы возник конфликт между учащимся с особыми образовательными потребностями (с нарушением слуха) и двумя учениками с высокой академической успеваемостью, но склонными к эгоцентрическому поведению. Высокоуспевающий студент отказался от совместной работы, заявив: «Он снизит рейтинг нашей группы, так как медленно воспринимает информацию». Учитель-предметник грубо пресек эту ситуацию перед всем классом, пригрозив выставить неудовлетворительные оценки обеим сторонам.

Задание:

1. Проанализируйте данную ситуацию с позиций инклюзивной педагогики и педагогической деонтологии (профессиональной этики).
2. Опишите комплекс, состоящий из 5 активных методов и приемов, направленных на развитие у учащихся навыков толерантности, сотрудничества и бесконфликтного взаимодействия.
3. Научно обоснуйте содержание, виды и особенности понятий «толерантность» и «педагогическая толерантность».

Задание 2. Методологический аппарат педагогических исследований и современные цифровые ресурсы

Вы запланировали проведение магистерского диссертационного исследования на тему: *«Формирование гражданско-правовой позиции и критического мышления старшеклассников во внеурочной деятельности».*

Задание:

1. Разработайте методологический аппарат для данной темы исследования (актуальность, цель, объект, предмет, научная гипотеза и задачи).
2. Составьте систематизированную базу данных, включающую не менее 5 международных и отечественных интернет-ресурсов (Scopus, Web of Science, столичные образовательные порталы и т.д.), ориентированных на исследование данной проблематики и профессиональное развитие современного педагога-психолога, с описанием их функций.
3. Теоретически раскройте закономерности и принципы воспитательного процесса в современной школе.

Задание 3. Кризис межличностных отношений и педагогическая медиация

Внимательно ознакомьтесь с ситуацией профессионального противостояния между учителем истории Вероникой Степановной и учителем физики Светланой Семеновной,

возникшего в 8 «А» классе из-за методики проведения контрольных работ (инновации в использовании шпаргалок и открытых источников информации).

Задание:

1. Проведите глубокий анализ данной ситуации по следующим аспектам: уровни и виды общения и конфликта; вербальные и невербальные средства коммуникации; стили профессионального общения учителей и методы взаимного влияния.
2. Опираясь на модель К. Томаса, оцените деструктивную реакцию Светланы Семеновны и стратегию разрешения конфликта, выбранную Вероникой Степановной.
3. Предложите конструктивный алгоритм преодоления барьеров (препятствий) в педагогическом общении.

Задание 4. Полимотивационная структура учебной мотивации и анализ когнитивных ошибок

Внимательно прочитайте предложенный текст, касающийся мотивов учебной деятельности (Текст: *«Учебная деятельность полимотивирована... Мотивы социального сотрудничества, направленные на самостоятельное совершенствование способов получения знаний учащимися... Широкие социальные мотивы называются позиционными мотивами...»*).

Задание:

1. Выявите 6 научно-теоретических ошибок, допущенных в тексте, и докажите их несостоятельность, опираясь на концепции А. К. Марковой и Л. С. Выготского.
2. Охарактеризуйте ключевые параметры мотивов учебной деятельности, разграничение познавательных и социальных мотивов, их возрастную динамику, а также психологические условия формирования внутренней познавательной мотивации в современной школе.

Задание 5. Психология семейных отношений и технологии социально-психологического обучения

Одной из актуальных проблем современного общества является *«Профилактика психологического насилия и эмоционального отвержения в отношении детей в семье»*.

Задание:

1. Разработайте проект-конспект интерактивного родительского собрания для родителей учащихся 7–9 классов по данной тематике.
2. Интегрируйте в проект игровые технологии, информационно-коммуникационные технологии (ИКТ) и активные методы социально-психологического обучения (кейс-стади, ролевые игры, элементы арт-терапии).
3. Опишите психологические маркеры буллинга в образовательной организации и скрытого насилия в семье, риски их возникновения и дайте научное обоснование предлагаемым методам.

Задание 6. Диагностика познавательных процессов в подростковом возрасте и феномен внимания

В ходе наблюдения за уроками в 7-м классе классный руководитель выявил у учащихся нестабильность внимания, частую отвлекаемость при объяснении академического материала и быстрое снижение работоспособности.

Задание:

1. Составьте список из 3–5 профессиональных психодиагностических методик для оценки особенностей внимания (устойчивость, переключаемость, распределение, объем) учащихся седьмых классов (подростковый период) (например: методика Мюнстерберга, корректурная проба Бурдона, таблицы Шульте и др.) и объясните специфику обработки их результатов.
2. Теоретически обоснуйте природу феномена внимания, его виды, причины нарушений внимания (синдром СДВГ, клиповое мышление) и пути их учета в образовательном процессе.

Задание 7. Периодизация психического развития и кризисы раннего юношеского/подросткового возраста

13-летний Володя в последнее время стал уделять чрезмерное внимание своей внешности, стилю одежды и подолгу проводить время перед зеркалом. В связи с этим участились упреки со стороны родителей: «Не учит уроки, думает только о нарядах».

Задание:

1. С чем связан данный дисгармоничный интерес подростка к собственной внешности (тенденции дисморфофобии)? Опишите данную ситуацию с точки зрения теорий периодизации психического развития ребенка (возрастных этапов) Д. Б. Эльконина и Л. С. Выготского.
2. Раскройте роль ведущей деятельности, личностных и когнитивных новообразований в подростковом возрасте.

Задание 8. Девиантное поведение и профилактика цифровой зависимости

Среди учащихся старших классов (9–11 классы) наблюдается рост признаков кибербуллинга, азартных игр (лудомании) и зависимости от социальных сетей (интернет-аддикции).

Задание:

1. В целях профилактики данного девиантного поведения разработайте план-конспект внеклассного тренинга на тему: «Я выбираю свободу без зависимостей».
2. Выберите 2–3 психодиагностические методики, определяющие склонность к аддиктивному поведению, и опишите процедуру обработки результатов одной из них.
3. Составьте список из 5 отечественных или международных научных статей, посвященных этой проблеме за последние 3 года (2023–2026 гг.), оформив их строго в стиле APA (American Psychological Association).
4. Теоретически обоснуйте механизмы формирования девиантного и аддиктивного поведения.

Задание 9. Формы организации обучения в современной школе и инновационная дидактика

В рамках обновления содержания образования в современной школе и с целью повышения познавательной самостоятельности старшеклассников, разработайте образец пояснительной записки и календарно-тематического плана элективного курса профильного направления за счет школьного компонента (на выбор: «Основы искусственного интеллекта» или «STEM-технологии в современном образовании»).

Задание:

1. Проведите дидактическое сравнение и выявите различия между традиционными и современными формами организации обучения (лекция, семинар, коворкинг, флипид-класс / перевернутый класс).
2. Дайте характеристику современным классификациям методов обучения (по Ю. К. Бабанскому, И. Я. Лернеру).

Задание 10. Развивающее обучение, проблемное обучение и технология нестандартных уроков

Запланируйте модель нестандартного урока (урок-суд, урок-панорама, научный симпозиум), проводимого на этапе систематизации и обобщения полученных знаний, умений и навыков старшеклассников.

Задание:

1. Продемонстрируйте, как именно вы интегрируете в этот урок конкретные методы и приемы технологий развивающего обучения (Л. В. Занков, Д. Б. Эльконин — В. В. Давыдов) и проблемного обучения (М. И. Махмутов).
2. Опишите правила и этапы создания проблемной ситуации.
3. Научно-педагогически докажите основные отличия и преимущества данных технологий по сравнению с традиционным репродуктивным обучением.

Основные компетенции, оцениваемые в ходе собеседования:

1. **Теоретическая подготовка:** Свободное оперирование классическими и современными концепциями педагогики и психологии.
2. **Аналитическое мышление:** Способность оперативно выявлять и оценивать педагогические ошибки и маркеры конфликта в кейсах.
3. **Практические навыки:** Умение предлагать системные алгоритмы решения реальных школьных ситуаций.

Список рекомендуемой литературы

1. Коджаспирова Г.М. Педагогика. Учебник. - М.: КНОРУС, 2010. - 744 с.
2. Школьная педагогика Учебник / Под ред. Г.Т. Хайруллина. - Алматы: «МИР», 2012.-640 с.
3. Кошербаева А.Н. История педагогической мысли в эпоху Центрально-Азиатского Ренессанса(Х-ХІҮ вв.). - Алматы. 2010. - 200 с.
4. Хмель Н.Д. Педагогический процесс как объект профессиональной подготовки учителя. - Алма-Ата: Мектеп, 2013.
5. Загвязинский В.И. Общая педагогика. Гриф УМО МО РФ: Учебное пособие. - Изд-во: Высшая школа, 2008. - 391 с.
6. Мудрик А.В. Социальная педагогика. М. – 2014.
7. Хмель Н.Д., Иванова Н.Д. Организация самостоятельной работы студентов. - Алма-Ата, 2013.
8. Осмоловская И.М. Дидактика. – М., 2014.
9. Оконь В. Введение в общую дидактику. - М.: Высшая школа, 2012.
10. Педагогика: Учеб. / И.Ф.Харламов. – 7-е изд. – Мн.: Университетское, 2002. – 560 с.
11. Бордовская, Н.В. Психология и педагогика: Учебник для вузов. Стандарт третьего поколения / Н.В. Бордовская, С.И. Розум. - СПб.: Питер, 2013. - 624 с

ВОПРОСЫ ДЛЯ ПОДГОТОВКИ К СОБЕСЕДОВАНИЮ ПО ДИСЦИПЛИНЕ «ПСИХОЛОГИЯ»

ПРАКТИКО-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ЗАДАНИЯ ДЛЯ ПОДГОТОВКИ К ВСТУПИТЕЛЬНОМУ ЭКЗАМЕНУ ПО ДИСЦИПЛИНЕ «ПСИХОЛОГИЯ»

Ниже представлен профессиональный академический перевод предложенных практико-ориентированных заданий по дисциплине «Психология» на русский язык. Терминология и формулировки приведены в строгое соответствие с международными стандартами и требованиями к программам послевузовского образования (магистратура/докторантура).

ПРАКТИКО-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ЗАДАНИЯ ПО ДИСЦИПЛИНЕ «ПСИХОЛОГИЯ»

Задание 1. Кризис личности и психоаналитические концепции

К психологу обратился 28-летний клиент, находящийся в состоянии эмоционального кризиса, с жалобами на тупик в профессиональной и личной сферах. Он утверждает: *«Что бы я ни делал, я как будто постоянно пытаюсь соответствовать жестким требованиям отца в детстве, я не могу жить собственной жизнью».*

Задание:

1. Проанализируйте данную ситуацию с позиций структуры личности в психоанализе
3. Фрейда (Ид, Эго, Супер-Эго) и механизмов психологической защиты (интроекция, проекция).
2. Выявите внутриличностный конфликт клиента и представьте в виде алгоритма психотерапевтическую стратегию работы с ним (в рамках клиент-центрированной терапии К. Роджерса или когнитивно-поведенческой терапии).

3. Научно обоснуйте роль психосоциальных кризисов в эпигенетической концепции развития личности Э. Эриксона.

Задание 2. Когнитивная психология и познавательные процессы в эпоху искусственного интеллекта

В современном цифровом обществе из-за избыточности информационных потоков среди подростков и молодежи все чаще наблюдаются признаки «клипового мышления» (восприятие информации через фрагменты, обрывки) и снижение уровня запоминания (мнемических процессов), называемое «цифровой амнезией».

Задание:

1. Глубоко проанализируйте данное явление на основе закономерностей когнитивной психологии (трехкомпонентная модель памяти Р. Аткинсона, стадии когнитивного развития по Ж. Пиаже).

2. Оцените трансформационное воздействие цифровых инструментов и технологий Искусственного Интеллекта (AI) на процессы внимания (концентрация, распределение) и мышления (анализ, синтез, критическое мышление) человека.

3. Опишите 3–5 психологических коучинговых методов и приемов, направленных на развитие познавательной самостоятельности и системного мышления у старшеклассников и студентов.

Задание 3. Деструкция межличностных отношений и конфликтологический анализ

Разногласия между двумя специалистами внутри организации или образовательного учреждения, начавшиеся на почве профессиональной конкуренции, со временем переросли в личностный конфликт и вылились в моббинг (коллективное психологическое давление). Одна из сторон систематически распространяет дезинформацию, подрывающую профессиональный авторитет другой, в результате чего снизилась продуктивность работы и ухудшился психологический климат.

Задание:

1. Проанализируйте данную ситуацию с позиций концепции трансактного анализа Э. Берна (эго-состояния: *Родитель, Взрослый, Ребенок*) и моделей поведения в конфликте К. Томаса.

2. Разработайте алгоритм действий психолога-медиатора для оздоровления психологического климата в организации и приведения сторон к конструктивной медиации (стилю сотрудничества).

Задание 4. Психология девиантного поведения и аддиктологическая диагностика

Среди лиц подросткового и раннего юношеского возраста (14–19 лет) наблюдается тенденция к росту зависимости от синтетических наркотических веществ (субстанциальная аддикция), лудомании (азартные игры) и кибераддикции.

Задание:

1. Обоснуйте социально-психологические факторы формирования данного деструктивного поведения, а также влияние семейной деструкции (гипопротекция, гиперпротекция в воспитании), опираясь на теорию «социальной ситуации развития» Л. С. Выготского и концепцию «акцентуаций характера» А. Е. Личко.

2. Выберите 3 профессиональные психодиагностические методики для раннего выявления склонности к аддиктивному поведению, охарактеризуйте их валидность и надежность.

3. Предложите структуру программы психологической превенции (профилактики) для молодежи группы риска.

Задание 5. Методологический аппарат психодиагностики и математическая

статистика

Психолог провел эмпирическое исследование в школе или вузе с целью определения «связи между уровнем тревожности студентов и их академической успеваемостью».

Задание:

1. Обоснуйте, какие математико-статистические критерии (коэффициент линейной корреляции Пирсона, t-критерий Стьюдента или U-критерий Манна — Уитни) необходимо применить для обработки количественных данных, полученных в результате опроса, и доказательства научной гипотезы.
2. Опишите правила построения методологического аппарата психологического исследования (объект, предмет, репрезентативность, объем выборки).
3. Научно раскройте основные отличия и ограничения тестового метода по сравнению с проективными методиками (например: тест Люшера, пятна Роршаха).

Задание 6. Возрастная психология и психосоциальные синдромы подросткового возраста

14-летний подросток столкнулся с внезапными изменениями в поведении: он стремится вести себя как взрослый («чувство взрослости»), но в то же время изолируется от окружающих и чрезмерно критически относится к своей внешности (синдром дисморфофобии). Мнение сверстников стало для него более значимым, чем слова родителей (смена референтной группы).

Задание:

1. Объясните данную ситуацию с точки зрения теории периодизации и смены ведущих видов деятельности Д. Б. Эльконина и концепции возрастных кризисов Л. С. Выготского.
2. Раскройте роль личностных и когнитивных новообразований в подростковом возрасте.
3. Разработайте план-схему психологического консультирования, направленного на снижение остроты «конфликта поколений» между родителями и ребенком.

Задание 7. Психология деятельности и профессиональная деформация (эмоциональное выгорание)

У специалистов помогающих профессий (психологи, учителя, врачи) после 5–7 лет трудового стажа наблюдаются признаки потери интереса к работе, холодности и безразличия по отношению к клиентам/пациентам/ученикам (деперсонализация), а также заниженная оценка собственных профессиональных достижений (редукция).

Задание:

1. Проанализируйте это явление в рамках «Теории деятельности» А. Н. Леонтьева (соотношение мотива и цели) и современных концепций профессиональной деформации.
2. Классифицируйте личностные и организационные факторы, провоцирующие синдром эмоционального выгорания (*Burnout syndrome*).
3. Разработайте проект психопрофилактического тренинга, направленного на повышение эмоциональной устойчивости и стрессоустойчивости (копинг-стратегий) специалистов.

Задание 8. Теория и техника психологического консультирования

На психологическое консультирование обратился клиент (34 года), находящийся в состоянии глубокой депрессии из-за потери близкого человека (синдром утраты, реакция горя). Он постоянно винит себя и говорит об утрате надежды на будущее.

Задание:

1. Опишите профессиональные техники, используемые психологом на основном этапе консультирования (активное слушание, проявление эмпатии, рефрейминг, постановка открытых вопросов), применительно к данному кейсу.

2. Определите тактику психологической помощи клиенту с учетом динамики процесса горевания (пять стадий по Э. Кюблер-Росс: *отрицание, гнев, торг, депрессия, принятие*).

3. Обоснуйте «золотые правила» профессиональной этики консультирующего психолога (конфиденциальность, принцип «не навреди», уважение автономии клиента).

Задание 9. Психология стресса и психологическая помощь в экстремальных ситуациях

У лиц, оказавшихся в чрезвычайной ситуации (техногенная катастрофа, ДТП или стихийное бедствие), наблюдаются острые стрессовые реакции (паника, ступор, агрессия, истерика, двигательное возбуждение).

Задание:

1. Опишите особенности и правила оказания первой экстренной психологической помощи (в рамках экстремальной психологии) пострадавшим в такой ситуации.

2. Теоретически раскройте стадии развития стресса по Г. Селье (*тревога, резистентность, истощение*) и адаптационные возможности человеческого организма.

3. Определите психологические маркеры посттравматического стрессового расстройства (ПТСР) и укажите пути профилактики его перехода в хроническую фазу.

Задание 10. Психология профориентации и личностное самоопределение

Нестабильность современного рынка труда и исчезновение некоторых традиционных профессий (в контексте VUCA-мира) вызывают кризис профессионального самоопределения среди старшеклассников и молодежи. Учащиеся сталкиваются с дилеммой: *«Я не знаю, какую профессию выбрать, и не хочу поступать на грант только по желанию родителей»*.

Задание:

1. Проанализируйте данную проблему на основе классификации типов профессий Е. А. Климова и теории типологии личностных ориентаций Дж. Холланда.

2. Раскройте различие между понятиями *“Hard skills”* (жесткие навыки) и *“Soft skills”* (гибкие навыки) в современной системе профориентации.

3. Разработайте план-проект современного профориентационного интервью и коучинговой сессии для школьного психолога.

Основные компетенции, оцениваемые в ходе собеседования:

1. **Научный язык (Терминология):** При ответе не допускается использование бытовой лексики. Необходимо грамотно и уместно интегрировать психологические термины (например: *апперцепция, когнитивная ригидность, фрустрация, coping-стратегии, интериоризация*).

2. **Единство теории и практики:** Каждое предлагаемое практическое решение должно быть строго аргументировано и соотнесено с концепциями классиков психологии (Л. С. Выготский, А. Н. Леонтьев, З. Фрейд, К. Роджерс, Ж. Пиаже и др.).

3. **Позиция психолога (Этика):** При разборе кейсов категорически запрещается осуждать или обвинять клиента либо участников ситуации. Необходимо демонстрировать нейтральную, объективную позицию исследователя и поддерживающего специалиста, которые совместно должны решаться педагогами и психологами.

Список рекомендуемой литературы

1. Психология: Учебник для гуманитарных вузов /Под общей ред. В.Н. Дружинина. – СПб.: Питер, 2015. – 656 с.

2. Немов Р.С. Психология: В 3 кн. Кн.1. Общие основы психологии. – 3-е изд. – М.: ВЛАДОС, 2018. – 688 с.

2. Жантикеев С.К. Психология. - Астана, 2017. – 172 с.

3. Джакупов С.М. «Введение в общую психологию». - А.: Қазак университеті, 2015.

4. Столяренко Л.Д. Основы психологии. - Ростов-на-Дону, 2017. - 672 с.
- Ильин Е.П. «Психология общения и межличностных отношений». - СПб.: Питер, 2017. - 576 с.
- Психология индивидуальных различий» / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: АСТ: Астрель, 2018. - 720 с
5. Гальперин П.Я. Введение в психологию. - М.: Изд-во МГУ, 2016.
6. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер, 2017. – 803 с.
7. Айсмонтас Б.Б. Общая психология: Схемы. – М.: изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2012. – 288 с.
8. Котова, И.Б. Общая психология: Учебное пособие / И.Б. Котова, О.С. Канаркевич. - М.: Дашков и К, Академцентр, 2013. - 480 с
9. Макарова, И.В. Общая психология: Краткий курс лекций / И.В. Макарова. - М.: Юрайт, 2013. - 182 с.
10. Рамендик, Д.М. Общая психология и психологический практикум / Д.М. Рамендик. - М.: Форум, 2013. - 304 с
11. Батюта, М.Б. Возрастная психология: Учебное пособие / М.Б. Батюта, Т.Н. Князева. - М.: Логос, 2013. - 306 с.
12. Кравченко, А.И. Психология и педагогика: Учебник / А.И. Кравченко. - М.: ИНФРА-М, 2013. - 400 с
13. Столяренко, Л.Д. Психология и педагогика: краткий курс лекций / Л.Д. Столяренко, В.Е. Столяренко. - М.: Юрайт, 2013. - 134 с
14. Крысько, В.Г. Психология и педагогика: Учебник для бакалавров / В.Г. Крысько. - М.: Юрайт, 2013. - 471 с
15. Масаева З.В., Газиева М.З. Общая психология: Курс лекций / Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – Махачкала: АЛЕФ (ИП Овчинников М.А.), 2019 – 154 с.